

ЎРТА НАМОЗ-АСР НАМОЗИ

05:00 / 04.01.2017 8265

Шарҳ: «Ўрта намоз» деб таржима қилганимиз арабчада «ас-Салотул Вусто» дейилади. Шаръий масдарларда, хусусан, Қуръон ва Суннатда «ас-Салотул Вусто»нинг фазли ҳақида жуда кўп гаплар келган.

Жумаладан, ушбу фаслнинг аввалида келтирилган ояти карима ҳам. Унда Аллоҳ таоло барча намозларни муҳофаза қилишни амр қилиб туриб, кетидан «ас-Салотул Вусто»ни муҳофаза қилишни алоҳида таъкидлаган.

Қуйида ўша ўта фазийлатли «Ўрта намоз» - Аср намози эканини тасдиқловчи ҳадислардан уchtасини келтирилмоқда.

Али розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Аҳзоб куни: «Бизни Ўрта намоз - Аср намозидан машғул қилдилар! Аллоҳ уларнинг уйларини-ю қабрларини оловга тўлдирсин!» дедилар. Сўнгра уни Шом билан Хуфтоннинг ўртасида ўқиб олдилар». Бешовлари ривоят қилишган.

Шарҳ: «Аҳзоб куни», дейилгани Аҳзоб уруши кунидир. Аҳзоб - ҳизбнинг жами бўлиб, Уҳуд урушидан кейин кофирларнинг турли ҳизб - тоифалари бирлашиб мусулмонларни ер юзидан супуриб ташлаш мақсадида уларга қарши очган урушлари тарихда Аҳзоб куни номи билан машҳур бўлиб қолган.

Ўша урушда Қурайш, Ғатафон, яҳудийлар ва уларнинг иттифоқдошларидан иборат Аҳзоблар мусулмонларга қарши уруш очганлар. Аҳзобларнинг сони уч минг кишидан иборат эди. Улар жам бўлиб йўлга чиққани ҳақида хабар келгандан сўнг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам маслаҳат кенгаши очдилар ва Салмон Форсий розияллоҳу анҳунинг маслаҳатлари ила Мадинаи Мунавварани мудафаа қилиш учун шаҳар атрофига хандақ қазишга қарор қилдилар. Хандақ қазилди. Шунинг учун бу урушнинг иккинчи номи Хандақ урушини бўлиб қолди.

Аҳзоблар келиб Мадинаи Мунавварани бир ой давомида қамал қилдилар. Икки томон орасида баъзи бир кичик тўқнашувлар бўлиб ўтди. Кейин Аллоҳ таоло Аҳзоблар устига совуқ шамол юборди. У кофирларга шиддатли қўрқинч ҳол олиб келди. Улар ноумид бўлиб қайтиб кетдилар. Ана ўша уруш кунларининг бирида Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам бошлиқ мусулмонлар уруш билан машғул бўлиб қолиб Аср намозини вақтида ўқий олмаганлар. Ўшанда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ушбу биз ўрганаётган ҳадиси шарифни айтганлар ва Аср намозини қазо қилиб, Шом ва Хуфтон намози орасида ўқиб олганлар.

Ушбу ҳадисдан олинадиган фойдалар:

1. Аср намози ас-Салотул Вусто эканлиги.
2. Аср намозининг аҳамияти.
3. Уруш туфайли Аср намозини ўқий олмаса, Шомдан кейин Хуфтондан олдин ўқиб олиш кераклиги.
4. Намозхонни намоздан машғул қилган одамнинг уйига ҳам, қабрига ҳам олов тўлиши.

Одамларни намоз ўқишдан тўсилишига сабаб бўлиш шу қадар катта гуноҳ. Аҳзоблар уруш туфайли мусулмонларни намоздан машғул қилганлари учун шунчалар қаттиқ дуои бадга қолдилар.

Энди, мўмин мусулмонларни намоздан ман қилиш учун алоҳида ҳаракат қилганларнинг ҳақида нима дейиш мумкин?

Намоз ўқиётганларнинг устига от солиб келиб урганлар, олиб бориб қамаганлар, ерларга солиқ солганларнинг ҳоли нима бўлади?

Намозга қарши буйруқ чиқарганлар, ташвиқот олиб борганлар, мақолалар ёзганлар, яширин намоз ўқиганларни сотганлар, намоз ўқиганларни ишдан бўшатганлар, умуман намозга қарши турли ишларни қилганларнинг ҳоли нима бўлади?

Тажриба уларнинг уйлари оловга тўлишини доимо кўрсатиб келмоқда. Ўлганларидан кейин қабрлари ҳам оловга тўлишидан ҳеч шубҳа йўқ. Қиёматда нима бўлиши ҳаммага маълум.

Демак, намозимизни ўз вақтида ўқийлик. Аср намозига алоҳида эътибор берайлик. Бировни намоздан машғул қилувчи бўлмайлик. Одамларни намоздан машғул қилувчиларга насийҳат қилайлик.

Абу Басра ал-Ғифорий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам бизга Мухаммасда аср намозини ўқиб бердилар ва: «Ушбу намоз сиздан олдингиларга фарз қилинган эди. Улар ани зоеъ қилдилар. Ким уни муҳофаза қилса унинг ажри икки баробар бўлур. Шоҳид чиқмагунича ундан кейин намоз йўқдир», дедилар». Муслим ва Насий ривоят қилишган.

Шарҳ: Аввало ҳадиснинг ровийси Абу Басра ал-Ғифорий розияллоҳу анҳу билан яқиндан танишиб олайлик:

Асл исмлари Хумайн ибн Басра ибн Ваққос, кунялари Абу Басра. Бу зот Абу Ҳурайрага йўлиқиб, ана шу кишидан ҳадисларни ривоят қилдилар. Абу Басра Ҳижозда кейин Мисрда истиқомат қилдилар. Вафот этган йиллари аниқ маълум эмас.

«Мухаммас» - жойнинг номи.

«Шоҳид» - Қуёш ботиши билан чиқадиган юлдуз.

Ушбу ҳадисдан олинadиган фойдалар:

1. Аср намози мусулмонлардан олдин ўтган яҳудий ва насоро каби бошқа умматларга ҳам фарз қилингани.
2. Ислom умматидан бошқа умматлар Аср намозини зоеъ қилганлари.
3. Ислom уммати ўтган умматларга ўхшаб Аср намозини зоеъ қилмаслиги лозимлиги.

4. Ким Аср намозини муҳофаза қилса, Аллоҳнинг амрига итоат этгани учун бир, ўтган умматлар зоеъ қилган нарсани муҳофаза қилгани учун бир-икки баробар ажр олиши.

5. Аср намозини ўқигандан сўнг Шохид юлдуз чиққунча, яъни, Шом намози вақти киргунча бошқа намоз ўқиб бўлмаслиги.

Ушбу ҳадисдан Аср намозининг моҳияти ва қадр қиймати ҳақида яна қўшимча маълумотлар олинди.

Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: «Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Салотул Вусто Аср намозидур», дедилар» Термизий ривоят қилган.

Шарҳ: Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинаётган ушбу ҳадисда Салотул Вустодан мурод Аср намози экани очиқ-ойдин айтилиб турибди.

Оиша онамиз ўзлари учун Мусҳаф ёзаётган хаттотга, «Намозларни муҳофаза қилинлар»га етганида менга билдиргин», дебдилар. Хаттот ўша оятга етганида билдирибди. У киши розияллоҳу анҳо унга:

«ас-Салотул Вусто» - Салотул Аср - деб ёзгин. Мен бунни Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан эшитганман», дебдилар.

Баъзи саҳобаи киромларнинг шахсий мусҳафлари бор эди. Уларда ўзлари учун керакли ишора ва шарҳлар ҳам бўлар эди. Оиша онамизнинг юқоридаги гаплари ҳам шу жумлага киради. Яъни, Аср намози Салотул Вусто эканини домо эслаб туриш учун уни ўз шахсий мусҳафларига ишора шаклида ёздириб қўйганлар.

Жумҳури саҳобалар, тобеъинлар, муҳаддислар ва фуқаҳолар ушбу гапни айтганлар. Фақат Имом Молик ила Имом Шофеъийлар Салотул Вусто-Бамдод намози, деганлар. Лекин бу икки имомнинг мазҳабидаги уламолар мазкур ҳадислар имомларимизга етмаган бўлса керак, бўлмаса бу гапни айтишмас эди, дейдилар.